

Glazba kao komunikacija

Šimičić, Mia

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:246325>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-18**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**MIA ŠIMIČIĆ
ZAVRŠNI RAD**

GLAZBA KAO KOMUNIKACIJA

Petrinja, rujan 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
Petrinja

PREDMET: GLAZBENA KULTURA

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Mia Šimičić

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Glazba kao komunikacija

MENTOR: Prof. dr. sc. Katarina Koprek

Petrinja, rujan 2017.

Sadržaj:

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
UVOD	3
1. KOMUNIKACIJA	4
1.1. Vrste komunikacije	6
1.2. Ciljevi komunikacije	7
1.3. Načela komunikacije	8
2. GLAZBA	13
3. GLAZBA I ČOVJEK.....	15
3.1. Utjecaj glazbe na individualnoj razini	15
3.2. Snaga glazbe	15
3.3. Utjecaj glazbe na ponašanje	16
3.4. Utjecaj glazbe na odrastanje	17
3.5. Glazba u svakodnevnom životu	19
4. POVEZANOST GLAZBE I KOMUNIKACIJE	21
4.1. Glazba i jezik	21
4.2. Glazba kao sredstvo manipulacije u komunikaciji	22
4.3. Glazba kao terapija.....	23
4.3.1. Muzikoterapija za djecu	24
4.4. Utjecaj glazbe kao sredstva komunikacije na razvoj djece rane i predškolske dobi.....	26
4.5. Komunikacija s djetetom u trudnoći.....	29
5. ZAKLJUČAK.....	31
LITERATURA.....	33
POPIS PRILOGA.....	35
AUTOBIOGRAFSKA BILJEŠKA	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA.....	Pogreška! Knjižna oznaka nije definirana.

SAŽETAK

Glazba je sveprisutna u životu pojedinaca, a njezina snaga i moć ogledaju se kroz njen utjecaj na individualni razvoj pojedinca, njegovo ponašanje i odrastanje. Osim što služi kao sredstvo zabave i opuštanja, ili kao svojevrsna terapija, ona je i izvrsno sredstvo komunikacije. Može se koristiti kao sredstvo kojim je moguće manipulirati svojim raspoloženjem, izazvati uzbuđenje i razne osjećaje te stvoriti okruženje koje može utjecati na način na koji drugi ljudi osjećaju i ponašaju se. Svjetska istraživanja prepoznaju važnost nesvjesnih, odnosno subliminalnih poruka, potaknutih glazbenim efektima, koje imaju izravne učinke na emocionalni život pojedinca i donošenje odluka. Učinak i snaga glazbe promatra se i kroz terapije gdje se glazba koristi kao sredstvo za uspostavljanje komunikacije s klijentima te na taj način služi kao efikasan način liječenja. Muzikoterapija se primjenjuje i kod djece s kojima se pokušava ostvariti određena komunikacija, riješiti problemi tjelesnog oštećenja, svladati poteškoće u učenju, komunikaciji, poteškoće s izražavanjem emocije i sl. Glazba je značajna za razvoj svakog djeteta u embrionalnoj fazi, ali i u ranom djetinjstvu. Ona pozitivno utječe na sve djetetove sposobnosti (kognitivne, motoričke, afektivne, kreativne...) pomaže u razvoju njegove inteligencije, socijalnih vještina, empatičnosti, lakšeg izražavanja emocija i razumijevanja sebe i drugih te samopouzdanja. Glazba je bitna sastavnica odgojnih utjecaja u kontekstu poticanja cjelovitog razvoja djeteta, odnosno poticanja glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja putem različitih odgojnih situacija.

Ključne riječi: Glazba, komunikacija, pojedinac, muzikoterapija, razvoj djeteta

SUMMARY

Music is ever present in an individual's life, its strength and power can be seen through the influence on the individual's development, his or hers behavior and growing up. Besides its purpose for fun, relaxing or a sort of therapy, it can be used as an excellent way of communicating. It can be used to manipulate mood, generate excitement, various feelings and create a surrounding which can influence the way other people feel or behave themselves. Worldly research recognizes the importance of unconscious, in other words subliminal messages, triggered with musical effects, which have direct impact on the individual's emotional life and decision making. The power and impact of music is observed through therapy, which uses music as an instrument for starting the communication with clients and in that way serves as an effective healing method. Musical therapy is used with children to create a certain communication, to solve physical problems of every child in embryo phases, but also in young childhood. It positively influences child's every capability (cognitive, motoric, affective, creative), it helps in the development of intelligence, social skills, empathy, easier expressing of feelings, understanding yourself, as well as others and selfconfidence. Music is an important part of upbringing influences in the context of supporting the development of a child, in other words supporting the experience of music, expressing and creating throughout different educational situations.

Keywords: music, communication, individual, musical therapy, development of a child

UVOD

Predmet ovoga rada je glazba kroz komunikaciju, a cilj rada je utvrditi njihovu poveznicu. Nadalje objasniti na koji način glazba sudjeluje u životu čovjeka, njegovom oblikovanju i afirmaciji slike o sebi te oblikovanje pojedinca u ranom i predškolskom odgoju i embrionalnoj fazi, objasniti poveznicu komunikacije glazbe i jezika te koji su terapijski učinci primjene glazbe.

Za potrebe ovoga rada podaci su se prikupljali iz primarnih i sekundarnih izvora. Teorijski dio prikupljao se iz sekundarnih izvora, iz raznih znanstvenih članaka i knjiga. Potrebna literatura pronalazila se pomoću internetskih baza podataka te knjižničkih centara. U izradi su pripomogle brojne knjige, časopisi, zbornici radova te Internet stranice. Od znanstvenih metoda su korištene:

- metoda analize
- induktivna metoda
- metoda sinteze
- deskriptivna metoda
- metoda kompilacije
- metoda generalizacije

Rad čine pet poglavlja. U prvoj cjelini pojašnjava se što je komunikacija, koje su vrste, ciljevi i načela komunikacije. Drugo poglavlje ovoga rada razjašnjava što je glazba te koja je klasifikacija žanrova glazbe. Idući dio rada pojašnjava koja je poveznica glazbe i čovjeka, odnosno na koji način glazba utječe individualno na pojedinca, koja je snaga glazbe, kako utječe na ponašanje, odrastanje, te koja je primjena glazbe u svakodnevnom životu. Četvrto poglavlje ovoga rada odnosi se na povezanost glazbe i komunikacije, gdje se saznaje na koji način su ova dva pojma u ravnoteži. Drugim riječima, analizira se na koji su način povezani glazba i jezik, što znači da je glazba sredstvo manipulacije u komunikaciji, kako se glazba primjenjuje kao terapija, kako glazba kao sredstvo komunikacije utječe na razvoj djece rane i predškolske dobi te koja je uloga komunikacije s djetetom u trudnoći. Šesto poglavlje ovoga rada je zaključak, donesen temeljem pisanog dijela rada i korištene literature.

1. KOMUNIKACIJA

Komunikacija postoji otkada postoji čovječanstvo te je upravo iz tog razloga središnja tema mnogih rasprava. Komunikacija jest temelj čovjekova društvenog života. Na pitanje: «Kako i kad je ona počela?» – teško je odgovoriti. Je li ona počela pokretom, gestom ili nerazgovjetnim glasanjem, možemo samo nagađati.¹ Činjenica je koju nije potrebno dodatno objašnjavati da je komunikacija zapravo ostvarena onoga trenutka kada je čovjek shvatio što mu želi priopćiti drugi čovjek.

Jedan od poznatijih engleskih državnika Benjamin Disraeli jednom je izjavio «mrzim definicije». Bio bi u potpunom pravu kada se govori o definiciji komunikacije koja je toliko jednostavna, da je zapravo suviše komplicirana, odnosno bogata. Jako je teško pronaći jedinstvenu definiciju komunikacije. Prije više od trideset godina Dance i Larson pretresli su svu literaturu o komunikaciji i pronašli čak 126 definicija.² Naravno, od tada su se te brojke u potpunosti povećale, pa se danas definicije komunikacije ne mogu ni prebrojati. Konkretnije, danas se može izdvojiti jedino nešto što je zajedničko svim tim komunikacijama. Tako se dakle ljudska komunikacija smatra procesom putem kojega se simboli prenose u svrhu izazivanja reakcije.

Riječ komunikacija potječe od latinskih riječi *comunis, ae.f.*, što znači zajednički, odnosno *communicare* – učiniti općim, uopćiti.³ Komunicirati zapravo znači dijeliti informaciju s drugima, uz uvjet da svaki od sugovornika prilikom razmjene izrečenih misli i značenja tih misli ispravno interpretira, razumije i shvati primljenu informaciju, te da uzvratno odgovori na nju. Da bi komunikacija bila uspješna, a poruke uspješno prenesene, tijekom komunikacijskog procesa trebao bi se odvijati nesmetano. Komunikacijom se prenose misli, ideje, odnosno poruke između sugovornika, ali komunicirati možemo i putem globalne mreže, tj. interneta, pomoću kojeg se poruke prenose lako i brzo kroz vrijeme i prostor. Ovakav tip komunikacije sve je češći i zastupljeniji, a danas se nalazimo u dobu internetske, odnosno digitalne generacije, gdje ovakva vrsta komunikacije sve više dobiva na važnosti. Komunikacija je neprestano prisutna uvijek i svugdje, neizostavna je u svakom segmentu i području ljudskog

¹ Boban, V.: *Počela govorne komunikacije*, Dan, Zagreb, 2003., str.12.

² Samovar, L.A., Porter, R.E., McDaniel, E.R.: *Komunikacija između kultura*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2013., str.12

³ Lamza-Maronić, M.: *Poslovno komuniciranje*, Studio HS Internet d.o.o., EFOS, Osijek, 2008., str.8.

života i djelovanja. S komunikacijom se susrećemo gdje god došli, što god radili, primjerice prilikom kupnje kruha u trgovini. Vještina komunikacije je individualna.

Model komunikacije zahtjeva sudjelovanje najmanje dvije osobe. Sam tok komunikacije odvija se dvosmjerno. U komunikacijskom procesu veliku važnost čini individualnost i osobnost svakog sudionika, odnosno sugovornika. Ponašanje, temperament, sposobnosti i emocije variraju od osobe do osobe, nezaobilazno su važni u samom procesu komunikacije, a u velikoj mjeri utječu i na uspješnost same komunikacije. Na početak, tijek, razumijevanje, nesporazume, te završetak komunikacijskog procesa, utječe upravo različitost koja se pojavljuje među sudionicima. Uspješnost komunikacije ovisi o samome sebi i komunikacijskim sadržajem, ali i o sugovornicima, «jer njihova prethodna iskustva i davanje zajedničkih istih ili sličnih značenja poruci u velikoj mjeri utječu na uspješnost komunikacijskog događaja.»⁴

Budući da je komunikacija složen i interdiscipliniran pojam, javlja se potreba za zajedničkim istraživanjem komunikacije s različitih znanstvenih područja; ekonomije, sociologije, politologije, psihologije, etnologije, teorije sustava i informacija. Stoga se može reći da riječ komunikologija podrazumijeva empirijska istraživanja proces komunikacije među pojedincima, grupama i društvima, a sve prepreke, prekide i nesporazume nastoji svesti na najmanju moguću mjeru.

Vrlo je bitno spomenuti kako postoje različite vrste komunikacije i kako su se one tijekom vremena mijenjale, odnosno unaprjeđivale. Razmjena ideja, misli, osjećaja ili pak iskustava karakteristična je za čovjeka, a tijekom godina najčešće se prenosila usmenom komunikacijom. Usmena je komunikacija u ljudskom društvu kudikamo starija i uvrježenija od komunikacije pismom, a pogotovo od sveopće pismenosti.⁵ Jasno je kako se čovjekovo znanje i iskustvo tijekom prošlih razdoblja kada nije postojalo tehnologije niti ostalih oblika komunikacije prenosilo zapravo usmenim putem s generacije na generaciju.

Komunikacija danas predstavlja jednu vrstu spona, tj. sile koja okuplja ljude i stvara atmosferu boljeg razumijevanja među njima i među brojnim karakteristikama. Ona se danas

⁴ Lamza-Maronić, M., Glavaš, J.: *Poslovno komuniciranje*, Studio HS internet d.o.o., EFOS, Osijek, 2008., str.10.

⁵ Pelc, M.: *Pismo, knjiga, slika: uvod u povijest informacijske kulture*, Golden marketing, Zagreb, 2002., str.12.

najčešće povezuje sa upravljanjem ljudima, odnosno raznim vrstama menadžmenta, ali nije oduvijek bilo tako. Ona je prije među kulturama bila jasna poveznica preko koje su ljudi razumijevali jedni druge, ali i tuđe običaje. U komunikaciji postoje i određeni ciljevi koji se nastoje postići, a to su:⁶

- bolje razumijevanje jedni drugih
- harmonija u osobnim i obiteljskim odnosima
- građenje odnosa
- suglasnost oko određenih stvari
- rješavanje konflikta

1.1. Vrste komunikacije

Komunikacija je složen proces koji se sastoji od mnogo elemenata. Najčešća podjela komunikacije svakako je na verbalnu i neverbalnu komunikaciju. U tom smislu verbalna se komunikacija odnosi na izmjenjivanje poruka govorom. Kao takva ona može biti govorna i odnosi se na govorenje i slušanje te pisana. Neverbalna se komunikacija u potpunosti razlikuje od verbalne. Ona je zapravo način kojim ljudi komuniciraju a da ne upotrebljavaju riječi. Dakako, neverbalnom se komunikacijom ljudi ponekad sporazumijevaju namjerno, no češće se njome sporazumijevaju nenamjerno, odnosno nesvjesno. Podjela na verbalnu i neverbalnu komunikacije najučestalija je, no nije jedina. Poznata je podjela s obzirom na broj ljudi koji u komunikaciji sudjeluje. Tako se razlikuju sljedeće vrste komunikacije:⁷

- Intrapersonalna komunikacija
- Interpersonalna komunikacija
- Komunikacija u maloj grupi
- Javna komunikacija
- Masovna komunikacija
- Međukulturalna komunikacija

Intrapersonalna komunikacija jest komunikacija koju čovjek ostvaruje sa samim sobom. Ova je vrsta komunikacije vrlo značajna za oblikovanje čovjekova identiteta, prvenstveno zbog toga jer se primjenom ove vrste komunikacije uči o sebi te se uvježbavaju poruke koje

⁶ Reardon, K.K.: *Interpersonalna komunikacija: gdje se misli susreću*, Alinea, Zagreb, 1998., str.14.

⁷ Tomić, Z.: *Vrste komunikacije*, Komunikacija i javnost, 2008., URL:
<https://fmk05308.wordpress.com/2008/11/28/vrste-komunikacije/>

se trebaju prenijeti drugim ljudima. Može se reći kako ova vrsta komunikacije zapravo ima pozitivne posljedice koje su vidljive u boljem poznavanju sebe i svoga karaktera i pogleda na različite životne situacije.

Interpersonalna komunikacija jest komunikacija koja se odvija između dviju osoba. Najčešće se ona obavlja licem u lice.⁸ Danas je situacija ponešto drukčija, a razlozi tomu mogu se pronaći u razvoju i učestalom korištenju informacijsko-komunikacijske tehnologije koje je ušla u čovjekov život i napravila velike promjene. Danas više nije potrebno osobno se nalaziti s osobom i komunicirati licem u lice, nego je to moguće putem telefona, e-mailova, videa i slično. Interpersonalna komunikacija važna je za oba sudionika jer se njome otkriva karakter osoba i uspostavlja se odnos.

Komunikacija u maloj grupi jest komunikacija s manjim brojem osoba. Pri tome razlikuju male i velike grupe, a kakva će komunikacija biti unutar grupe ovisi prvenstveno o njezinim sudionicima. U malim grupama sudjeluje manji broj osoba stoga svaki pojedinac može doći do izražaja, iznijeti svoje stavove i ideje te na taj način riješiti određeni problem.

Javna komunikacija danas je vrlo izražena, a podrazumijeva veću grupu ljudi, pri čemu govornik i publika imaju jednak status. Javnom komunikacijom nastoji se nametnuti vlastito mišljenje kako bi se promijenili stavovi suprotne strane.

Masovna komunikacija - nerijetko dolazi do terminološke zbrke kada su ova dva pojma u pitanju. Naime, masovna komunikacija je komunikacija koja je usmjerena na brojnu publiku i ona je zapravo dvosmjerna. Međukulturalna komunikacija je posebna vrsta komunikacije koja uključuje sve navedene vrste komunikacije, osim interpersonalne.⁹ Ona se ostvaruje zbog kontakta s ljudima koji pripadaju nekoj drugoj kulturi i koji se time razlikuju.

Međukulturalna je komunikacija danas vrlo bitna, jer se njome nastoje razumjeti drugi načini razmišljanja i ponašanja.

1.2. Ciljevi komunikacije

U procesu komunikacije pojedinac želi prenijeti svoje misli i ideje drugima. Kao takva ima jedinstven cilj, a to je uvjeravanje kojim se svakodnevno pokušavaju promijeniti stavovi drugih. U današnjem svijetu u kojemu se prestaju rabiti klasični oblici komunikacije i u kojima prevlast ima informacijsko-komunikacijska tehnologija, informacije se saznaju putem medija, a u interakciji s onim što se zna iz interpersonalnih odnosa. Komunikacijom se

⁸ Tomić, Z.: *Vrste komunikacije*, Komunikacija i javnost, 2008., URL:

<https://fmk05308.wordpress.com/2008/11/28/vrste-komunikacije/>

⁹ Ibid

prenose osjećaji, iskustva i znanja. Njome se izražava empatija, rješavaju se određeni problemi s kojima se ljudi svakodnevno suočavaju te se daju konstruktivne kritike. Mnogim je ljudima komunikacija temelj profesija, a mnogima je ona tek način zabave, jer omogućuje bijeg od svakodnevnih briga. Priroda ljudske komunikacije zapravo je višeznačna te je iz tog razloga treba promatrati kroz različite prizme. Činjenica je koju nije potrebno dodatno objašnjavati da se njezini ciljevi određuju s obzirom na motiv kojim počinje komunikacija i na rezultat koji se komunikacijom želi postići.

1.3. Načela komunikacije

Najčešća podjela komunikacije je na verbalnu i neverbalnu komunikaciju. U svakodnevnom životu najviše se koristi govor riječima, ali unatoč tome on zapravo zauzima jako mali dio u cjelokupnom komunikacijskom procesu. Jasno je kako je slušanje neizostavan dio komunikacije, ono je presudno za ostvarivanje kvalitete u razgovoru. Velik dio ljudske svakodnevne komunikacije ostvaruje se govorom tijela. Govor tijela zapravo puno više otkriva o osobi nego što to otkrivaju riječi koja ona izgovori. Iako se na prvu čini da najveći dio komunikacije čini govor tijela, najveći se dio zapravo ostvaruje putem misli i osjećaja. Bez obzira kojom se vrstom komunikacije pojedinac koristi, vrlo je važno da se primjenjuju određena načela. Neka od načela su sljedeća:

- Komunikacija je neizbježna.
- Komunikacija je nepovratna i neponovljiva.
- Komunikacija sadrži verbalnu i neverbalnu komponentu.
- Svaka komunikacija ima sadržajni i odnosni aspekt.
- Održavanje komunikacije temelji se na dvosmjernosti.

Nije moguće ne komunicirati, stoga prvo načelo govori kako je komunikacija neizbježna. Također, nije moguće ponoviti potpuno istu situaciju u kojoj će se ponoviti iste misli, osjećaji, riječi i govor tijela. Drugim riječima, jednom poslana poruka ne može se povući što upućuje na to da je komunikacija nepovratna i neponovljiva. Komunikacija sadrži verbalnu i neverbalnu komponentu što znači da se ona može ostvariti putem riječima i bez riječi. Jednako tako svaka komunikacija ima sadržajni i odnosni aspekt. U tom smislu sadržajni se aspekt odnosi na prenošenje informacije, dok se odnosni aspekt odnosi na način na koji se to

čini. Komunikacija se temelji na dvosmjernosti, što znači da se uspostavlja povratna veza između sugovornika.

Razmatrajući pojam i značenje komunikacije, može se govoriti o načelima prikazanim u tablici 1.

Tablica 1. Načela komunikacije

NAČELO	OBJAŠNENJE
Komunikacija je dinamičan proces.	Ovo načelo ima više značenja. Označava to da je komunikacija trajna aktivnost i beskonačan proces te da nije fiksna. Komunikacija je poput filma, a ne jedne fotografije. Kada ljudi komuniciraju riječ ili djelo ne ostaju zamrznuti, već ih odmah zamjenjuje druga riječ ili drugo djelo. Kao sudionici u komunikaciji svi smo mi osjetili njezinu dinamičnu prirodu. Na sve nas utječu poruke drugih ljudi i zbog njih se stalno mijenjamo. Možemo usporediti komunikaciju i kulturu, jer je i kultura sama po sebi vrlo dinamična.
Komunikacija je simbolična.	Ovo načelo komunikacije podrazumijeva činjenicu da su ljudi bića koja stvaraju simbole. Upravo ta mogućnost stvaranja simbola omogućava nam svakodnevne interakcije. Upotrebljavamo simbole, kako verbalne, tako i neverbalne kako bismo s drugima podijelili svoja unutarnja stanja. Upotreba simbola omogućava prenošenje kulture s naraštaja na naraštaj. Zahvaljujući

	milijunima godina fizičke evolucije i tisućama godina kulturne evolucije, danas stvaramo primamo, pohranjujemo i vladamo simbolima. Na taj način se također spajaju komunikacija i kultura. Današnji sofisticirani sustav omogućava nam da se koristimo simbolima poput zvukova, znakova na papiru, Braillovu pismu, tjelesnim kretnjama ili slikama kako bismo predstavili nešto drugo. Većina ljudi ima divan dar koji nam omogućava da čujemo riječi i da odmah percipiramo slike u glavi.
Komunikacija je sistemska.	Ovo načelo kaže kako se komunikacija zapravo događa u posebnim trenucima, posebnim sustavima i situacijama koje utječu na ono što i kako komuniciramo i na značenja koja pripisujemo porukama. Na malo drugačiji način može se reći da se komunikacija ne odvija u izolaciji niti u vakuumu, već je ona dio većeg sustava. Prema Littlejohnu komunikacija se uvijek odvija u kontekstu, a priroda komunikacije uvelike ovisi o tom kontekstu. To sve nam govori da situacija i okruženje pomažu određivanju riječi i djela koja ćemo stvoriti te značenja koja ćemo pridati simbolima koje tvore drugi ljudi. Kada kažemo da je komunikacija sistemska govorimo o nizu varijabli.
	Prva varijabla je <i>mjesto</i>: ljudi se ne ponašaju

Komunikacija ima četiri varijable: mjesto, vrijeme, broj ljudi, uključuje donošenje zaključaka.

jednako u svakom okruženju, što znači da će se mijenjati i njihova komunikacija. Druga varijabla je *prigoda*: prigoda u kojoj dolazi do komunikacijskog susreta također će utjecati na ponašanje sudionika. Svaka od različitih prigoda traži posve različite oblike ponašanja, a svaka kultura ima svoja pravila vezana uz ta ponašanja. Treća varijabla *vrijeme*: utjecaj vremena na komunikaciju često se zanemaruje. Vrijeme utječe na našu komunikaciju na različite načine, kao na primjer: Kako ćemo komunicirati s nekim ako nas je ostavio da dugo čekamo? Javljam li se na telefon u dva sata ujutro jednako kao i u dva sata popodne? Svaki komunikacijski događaj odvija se u vremensko prostornom kontinuumu, a količina vremena koju imamo utječe na našu komunikaciju. Iduća varijabla je *broj osoba*: Broj osoba s kojima komuniciramo također utječe na komunikacijski tijek. Osjećam se drugačije kada pričamo sa jednom ili više osoba, ista kao i kada pričamo sa manje ili više nama poznatim osobama. Posljednja varijabla *komunikacija uključuje donošenje zaključaka*: Kada razgovaramo jedni s drugima ne možemo se spojiti u tuđe umove i znati što misle, nego uz pomoć komunikacije stvaramo zaključke o drugima. Takve zaključke donosimo na temelju jedne riječi, tišine, dugih govora, jednostavnog kimanja glavom, pogleda upućenih u vašem smjeru ili pak odvrćenih

	od vas.
Komunikacija ima posljedicu.	Slanje poruke i primanje poruke utječe na sve uključene strane. Kada razmjenjujemo poruke točno znamo kako ćemo „prevesti“ određene poruke samim saznanjem od koga primamo poruku i na koji način. Na neke ćemo poruke reagirati različito, neke će od nas zahtijevati i geste i slične stvari, te na taj način u nama izazivaju otvorenu i primjetnu reakciju.

Izvor: Izrada autora prema: Samovar, L.A., Porter, R.E., McDaniel, E.R.: *Komunikacija između kultura*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2013., str.12.-14.

2. GLAZBA

Glazba su vokalni ili instrumentalni zvukovi kombinirani da produciraju ljepotu harmonije, ekspresije, emocija i forme, a glazbu čine tonalitet, intenzitet, te boja zvuka.¹⁰ Tonalitetom se nazivaju sve značajke koje povezuju tonove i akorde sklade. Intenzitetom se naziva glasnoća glazbenih isječaka. Boja zvuka se odnosi na kvalitetu zvuka i ona je različita prema različitim instrumentima. Stihovi su različite poruke gdje se razmjenjuju najčešće emocionalne informacije. Svi navedeni elementi direktno ili indirektno utječu na psihofizičke varijable, odnosno reakcije.¹¹

Danas postoje različite klasifikacije žanrova glazbe, s obzirom na brojne oblike glazbe, te različite smjerove. Najčešća klasifikacija glazbe je prema ritmu, instrumentima, te prilikama u kojima se glazba izvodi i sluša.

Najčešća podjela glazbe je na sljedeće žanrove:

- Pop glazba – popularna glazba koju karakteriziraju jednostavni pamtljivi i melodični stihovi
- Rock glazba – glazba koja sadržava pjevanje s pratećim vokalima, te zvukove električne gitare. Kao kulturni fenomen, društveni utjecaj rocka na svijet se ne može usporediti s bilo kojom drugom vrstom glazbe. Ponekad se rock također zove rock and roll (pisalo se i rock 'n' roll, naročito u prvom desetljeću), ali taj naziv uglavnom označava rane godine žanra tokom 1950-ih i 1960-ih.
- Punk glazba - nastaje iz pokreta mladih krajem 1970-ih godina, odnosno subkultura koja nalazi inspiraciju u punk rocku
- Blues glazba - vokalni i instrumentalni oblik muzike, koji svoje korijene ima u američkoj muzici 19. stoljeća, a prvih desetljeća prošlog vijeka izlazi iz anonimnosti i prodire u šire krugove američke i kasnije svjetske kulture
- Jazz glazba - glazbeni stil koji je nastao u Sjedinjenim Američkim Državama početkom 20. Stoljeća, osnovne glazbene karakteristike su sinkopa, vibrato i stalna

¹⁰ Svetličić, L.: *Utjecaj glazbe na prostorno zaključivanje*, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2004.

¹¹ Dillman-Carpentier, F., Potter, R.F.: «Effects of music on physiological arousal: explorations into tempo and genre», *Media Psychology* 10, 2012., str. 339.-363.

glazbena pulsiranja u taktu 4/4, koja nema odgovarajuću paralelu u klasičnoj muzici, a najuobičajenija forma je tema s varijacijama koje se improviziraju na stalni harmonijski skelet originalne teme

- Klasična glazba - pravac u glazbi koji se na svoj način razlikuje od drugih, klasična glazba zahvaljuje svoje ime takozvanom "Klasičnom razdoblju" ili "Bečkoj klasicima" koji se je oblikovao između 1770-1820 godine, jer ovom vremenu je polifonija barokne muzike izmijenjena s jednostavnom harmonijom, brzim mijenjanjem tempa i jakim kontrastima između basa i soprana
- House glazba - glazbeni stil, i svrstava se među elektronsku muziku, nastao je sredinom osamdesetih u Chicago umiksavanjem disko muzike iz sedamdesetih. Tipično za house je 4/4 takt, udarac bassdruma na svaku četvrtinku (four to the floor) i udarac snaredruma na svaku drugu četvrtinku. Tempo se obično kreće oko 120 BPM (Beat per minute)

3. GLAZBA I ČOVJEK

Danas je nezamisliv život bez glazbe, gdje god se krene dopiru zvukovi nota. Glazba utječe na čovjeka ponajviše na emocionalnoj razini te na raspoloženje pojedinca. Bilo da je riječ o najljepšim ili onim najtužnijim stvarima u životu glazba je vjerni pratitelj. Društvo nije ni svjesno koliki utjecaj glazba ima na svakog pojedinca. Naime, pri slušanju glazbe kod pojedinca vladaju osjećaji i sjeta, a kada je nema, izražena je tišina koja traži glazbu da je potisne.

3.1. Utjecaj glazbe na individualnoj razini

Glazba na individualnoj razini izaziva brojne reakcije, od kojih su najizraženije psihološke, reakcije pokreta, promjene raspoloženja, emocionalne, kognitivne i biheviorističke. Kakav će utjecaj glazba imati na pojedinca se teško određuje jer je raspon utjecaja velik s obzirom na ljudske funkcije.

Najveći utjecaj glazbe se očituje u terapijskom djelovanju. Glazba djeluje terapijski, a terapija podrazumijeva slušanje ili stvaranje glazbe. Učinkovitost glazbe se ogleda u relaksaciji, smanjenju boli i tjeskoba. Prednost je što dostupnost glazbe ohrabruje ljude jer njom upravljaju svojim raspoloženjem, smanjuju stres, ublažuju dosadu i stvaraju atmosferu.

3.2. Snaga glazbe

Zahvaljujući razvoju tehnologije, glazba se sluša diljem svijeta. Posljedica je dostupnost glazbe svima, te je ista postala jedna od glavnih industrija. Osim što se sluša, glazba se i stvara, a kao rezultat proizašla je i zajednica pod nazivom Sound Sense (osjećaj za zvuk) koja je izvor informacija o mogućnostima ideja koje se odnose na snagu glazbe u društvu.

Snaga glazbe očituje se u utjecaju na osjećaje, raspoloženje i ponašanje. Tome u prilog idu i povijesne činjenice, kada se glazba koristila prije bitki kao podrška i ohrabrenje ili u različitim ceremonijama. U nekim se kulturama na glazbu gleda kao na moćno sredstvo da je

vlast nastoji kontrolirati ili je čak i zabraniti. U nacističkoj Njemačkoj glazba se pomno odabirala za javne skupove da bi proizvela odgovarajuće patriotske osjećaje. U bivšem SSSR-u, vlada je zabranila Šostakovičevu glazbu. Za vrijeme Kulturne revolucije u Kini, glazba Zapada proglašena je dekadentnom, te je potom zabranjena. U Iranu, za vladavine Ajatolaha Homeinija postavljene su stroge restrikcije na određene vrste glazbe. Pod dominacijom bijelaca u Južnoj su Africi bili srušeni centri afričke glazbe, dok su glazbenici koji su živjeli u egzilu svojom glazbom nastavljali utjecati na stav svijeta protiv dominantnog političkog režima bijelaca. Mnoga svjedočanstva svjedoče o kritiziranju rock glazbe zapadnih ‘ustanova’.¹²

3.3. Utjecaj glazbe na ponašanje

Glazba utječe na ponašanje pojedinca, bez da osoba mora biti nužno svjesna toga, budući da donosi promijenjeno stanje svijesti. Glazba potiče ritmiku pojedinca (primjerice ritam bubnjeva izaziva trzanje mišića i neobične reakcije opažanja). S druge pak strane, u vožnji preglasna glazba ometa budući da je previše stimulativna. Glazba koja se sluša tuđim odabirom također ima utjecaj na osjećaje i na posljedično ponašanje.

Glazba, ovisno o razini nametnutosti, može samo iritirati ili pak snažno ometati, što može dovesti do žalbi, nezakonitih radnji, a ponekad i do nasilja. Uporaba ranije *walkmana* i slušalica, danas slušalica priključenih na mobitel uvelike je smanjila razinu nametljivosti individualnog izbora slušanja glazbe svih onih u blizini. Unutar bezbroj vrsta glazbe i isto toliko načina na koji čovjek glazbu iživljava, mogu se uočiti tri osnovne razine:¹³

- Tjelesno-strastvena
- Intelektualno-estetska
- Duhovno-emotivna

¹² *Snaga glazbe*, HDSZAMP, URL:

http://www.zamp.hr/static/brosure/moc_glazbe/files/assets/downloads/page0007.pdf

¹³ Ibid

Unutar trodimenzionalnog svijeta postoji bezbroj trodimenzionalnih podsvjetova. Dva između njih su čovjek i glazba, a tri razine njihova susretanja ukazuju da postoje izvjesne paralele između triju njihovih dimenzija.¹⁴

U temelju glazbene piramide nalazi se ritam koji u nekom glazbenom događaju može biti više ili manje izražen. Ukoliko je toliko potisnut da se stječe dojam da ga i nema, on je ipak još uvijek prisutan jer je glazbeno događanje nemoguće bez ritma. Ritam postoji otkad je započeo i tijekom izmjene zvučnih pojava u vremenu (što je ujedno definicija ritma – pojam dolazi od grč. *rein*: teći, strujati).¹⁵

Ritam je paralela u čovjekovu tijelu i s njim je u odnosu. Gotovo je nemoguće zamisliti glazbu s izraženim ritmom, koja ne pobuđuje pokret tijela. Tijelo ne čini samo materija, nego prije svega mnogobrojni ritmički procesi koji su sinkronizirani u poliritmičku cjelinu - biološki sat. Pojedini slojevi te cjeline teže sinkronizaciji, ali ne samo s procesima unutar tijela, nego i onima izvan njega. Navedeno objašnjava zbog čega glazba brzog i izražajnog ritma može ubrzati puls i podići krvni tlak. Tu se krije i odgovor zašto ritam više vole mlađi ljudi.¹⁶

3.4. Utjecaj glazbe na odrastanje

Mnogobrojna istraživanja dokazuju da zvuk može stimulirati fetus, te da djeca taj zvuk mogu prepoznati nakon rođenja. U jednoj studiji provedenoj na skupini majki njihove su nerođene bebe slušale zvukove violine. Nakon rođenja, pratilo se iskazivanje ponašanja u razdoblju od 0-6 mjeseci. «Skupina djece koja je slušala glazbu bila je znatno naprednija u grubljim i finijim motoričkim aktivnostima, u lingvističkom razvoju, nekim vidovima somatsko-senzitivne koordinacije i dijelu kognitivnog ponašanja.»¹⁷

¹⁴ *Snaga glazbe*, HDSZAMP, URL:

http://www.zamp.hr/static/brosure/moc_glazbe/files/assets/downloads/page0007.pdf

¹⁵ Kovačić, A: *Utjecaj glazbe na čovjeka*, Blog.dnevnik.hr., 2007., URL:

<http://blog.dnevnik.hr/print/id/1623411438/utjecaj-glazbe-na-čovjeka.html>

¹⁶ Ibid

¹⁷ *Utjecaj glazbe na razvoj, emocije i socijalne vještine kod djece*, Klinfo, 2012., URL: <http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/skolarci/utjecaj-glazbe-na-razvoj-emocije-i-socijalne-vjestine-kod-djece/>

Interakcija između majke i djeteta koja uključuje glazbene aktivnosti može pomoći u razvijanju komunikacijskih veza i ubrzati razvoj govora. Proučavanja odnosa majke i djeteta pokazuju da one imaju vlastiti određeni ritam, koje majka i dijete dijele. Svako od njih počinje djelovati u glazbeni logičnom vremenu pravilno se izmjenjujući. Govor majke je ‘pjevan’.¹⁸

Iako postoji dovoljno razloga da glazba sama po sebi bude dio općeg obrazovanja, sve veći pritisak na školske programe naveo je glazbenike da potraže nove dokaze koji će obraniti njezino mjesto i potvrditi mogućnost glazbe da utječe na druge vještine. Dokazano je da slušanje klasične glazbe može znatno poboljšati prostorno rasuđivanje.¹⁹

U Velikoj Britaniji, u jednoj studiji o utjecaju umjetnosti u obrazovanju, najčešće je primijećen opći utjecaj povezan s osobnim i društvenim razvojem učenika. Kod glazbe primijećen je utjecaj na svjesnost o drugim ljudima, društvene vještine, ugodu i prihvaćanje preseljenja. Razlike u reakcijama između škola ovisile su o stupnju muzičkog znanja i iskustva s kojim su djeca došla u školu. Neki su učenici zamijetili korisnost satova glazbe zbog slušanja glazbe i razvoja glazbenih vještina, dok su drugi ukazivali na čistu zabavu i terapijsku prirodu glazbe, budući da im je omogućila razvoj samouvjerenosti, javnog nastupa, potpomogla je skupni rad te ih je naučila da se izraze. Učenici koji su svirali neki instrument spominjali su veće samopoštovanje i izraženiji osjećaj identiteta.²⁰

Odgojnu vrijednost glazbe u razvoju djeteta, važnost dječjeg izražavanja glazbom, a i umjetnošću općenito, te činjenicu da bi glazba trebala biti značajan dio dječjeg odgoja, školovanja i života, mnogi nažalost i danas još uvijek ne razumiju i ne prepoznaju. Pritom ne treba idealizirati mogućnosti koje škola ima u podizanju razine glazbenog znanja i utjecaju na glazbeni ukus populacije, ali te mogućnosti ne treba niti podcijeniti. Uporan rad i osmišljeni dugoročni programi s jasnim ciljem, programi koji će omogućiti djeci da vide, čuju, razumiju i sudjeluju u kvalitetnim glazbenim sadržajima, put su k novoj glazbenoj estetici.²¹

¹⁸ *Utjecaj glazbe na razvoj, emocije i socijalne vještine kod djece*, Klinfo, 2012., URL: <http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/skolarci/utjecaj-glazbe-na-razvoj-emocije-i-socijalne-vjestine-kod-djece/>

¹⁹ *Moć glazbe*, HDSZAMP, URL: http://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf

²⁰ Ibid

²¹ Brđanović, D.: «Glazba u 21. stoljeću-između dokolice i kiča», *Nova prisutnost*, vol.11.no.1., 2013., str. 96.

U doba adolescencije glazba ponajviše doprinosi razvoju identiteta. Tinejdžeri u velikoj mjeri slušaju glazbu jer njen utjecaj na raspoloženje može biti jako snažan. Općenito, učenje je lakše i učinkovitije kada se sluša umirujuća, opuštajuća glazba. Ipak, i utjecaji glasne glazbe mogu se koristiti kao poticaj ukoliko slušatelj prihvati određene strategije.

Kod male djece i osoba koje imaju poteškoća u ponašanju i izražavanju osjećaja vidljiv je utjecaj glazbe na kvalitetu izvođenja zadataka.²²

«Čimbenici za koje znamo da su možda važni u primjeni utjecaja uključuju osobnost i prirodu određenog zadanog zadatka. Mnogo je lakše prekinuti ili ometati zadatke koji uključuju memoriranje.»²³ Jasno je kako je od samog začeća djeteta glazba jako bitna, i prati ga kroz cijeli život. Najveći utisak se ostavlja u razvoju i odrastanju na utjecaj glazbe na učenje. Prilikom učenja preporučljivo je slušati klasičnu glazbu.

3.5. Glazba u svakodnevnom životu

Glazba u svojoj pojavnosti puni učinak postiže u trenutku kada je prošla, odnosno kada je odsvirana ili odslušana. Tek tada je moguće duboko i kontemplativno razmišljanje o glazbenom djelu, a glazbeni smisao postoji samo ukoliko ga slušatelj prihvaća razumjeti.²⁴

Različite su vrste glazbe dostupne širokom broju ljudi. Razvojem elektroničkih medija u drugoj polovici 20. stoljeća revolucionirao je pristup i korištenje glazbe u svakodnevnim životima. Uz neznatan napor moguće je uključiti radio, “pustiti” CD ili kasetu ili pak slušati glazbu na videu ili televiziji. Prije takvog tehnološkog razvoja, većina je ljudi imala pristup glazbi samo ako su pohađali određena religiozna i društvena događanja ili su pak sami stvarali glazbu. Sada je glazbu moguće koristiti u svrhu manipuliranja raspoloženjem, za pobuđivanje uzbuđenja i raznih osjećaja te stvaranje okruženja koje snažno može utjecati na način na koji se ljudi osjećaju i kako se ponašaju.²⁵

²² *Utjecaj glazbe na razvoj, emocije i socijalne vještine kod djece*, Klinfo, 2012., URL: <http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/skolarci/utjecaj-glazbe-na-razvoj-emocije-i-socijalne-vjestine-kod-djece/>

²³ Ibid

²⁴ Brđanović, D.: «Glazba u 21. stoljeću-između dokolice i kiča», *Nova prisutnost*, vol.11.no.1., 2013., str. 93.

²⁵ Ibid

Glazbom je moguće potpomagati opuštanje, svladavati snažne osjećaje, kreirati raspoloženje za izlazak, stimulirati koncentraciju i slično. Drugim riječima, moguće je utjecati na ugodu i sigurnost. Glazba je postala alat kojim se pojedinac koristi da bi se prikazao u boljem svjetlu i potaknuo svoj razvoj.²⁶

Loša je strana lakog pristupa glazbi što većina ljudi više ne razmišlja o njoj i ne njeguje svoj odnos prema njoj. Dok glazba postaje sve važniji neodvojivi dio svakodnevnog života čovjeka, dovodi se u pitanje mjesto glazbe u formalnom obrazovanju širom svijeta. Glazba već uvelike sudjeluje u stvaranju ugodnijeg i opuštenijeg življenja. Kako se na zdravlje ljudi sve više odražava pozitivni i blagotvorni utjecaj glazbe, tako će rasti i zahtjevi psihologije i drugih područja. Stoga su potrebna daljnja obrazovanja novih glazbenika.

²⁶ Tubak, S.: *Glazba ima moć*, Pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije, 2012., URL: <http://www.pastoralmladih.hr/Fokus/Nase-teme/Glazba-ima-moc.aspx>

4. POVEZANOST GLAZBE I KOMUNIKACIJE

Glazba se može shvatiti kao način komunikacije budući da predstavlja sredstvo pomoću kojega se izražava široki raspon ljudskih osjećaja, a koje ljudi ponekad teško iskazuju riječima. Kroz povijest je razumijevanje glazbe često bilo vezano uz poimanje glazbe kao jednakih okvira srodnih ritma i intonacija u jeziku i glazbi. Osnovna je ideja tih teorija da glazba prati obrasce govora, stoga treba biti oblikovana u skladu s tim obrascima. S obzirom da se glazba može doživjeti samo u tijeku nekog vremena (za razliku od primjerice slikarstva koje uobličuje prostor), može se govoriti o glazbi kao uobličenom vremenu. U tom vremenskom okviru glazba ima ritmičko uređenje svojega sirovog materijala – tonova i drugih zvukova. Također, glazba se uređuje i pomoću melodije (niza tonova raznih visina) te harmonije (istovremenosti raznih visina tonova). S obzirom na to, ritam, melodija i harmonija postaju osnovni elementi glazbe. Osim tri temeljne sastavnice glazbe, danas dobiva i četvrtu dimenziju u kojoj se glazba, uz vid i jezik, uvažava i kao važno informativno područje proučavanja raznih aspekata spoznaje i psihičkih procesa koje ona aktivira (očekivanje, emocije, pamćenje i percepciju). Temelj glazbe je ritam. Glazba s izraženim ritmom pobuđuje pokret tijela.²⁷

4.1. Glazba i jezik

Grubo rečeno, mozak ima centar za jezik i centar za glazbu - govor se proizvodi na lijevoj, a glazba na desnoj strani moždane polutke. No, postoji preklapanje i upravo je to mjesto na kojemu se susreću glazba i jezik, a imaju mnoge zajedničke karakteristike. Postavlja se pitanje što se pojavilo prije: sposobnost govora ili sposobnost za glazbu? Evolucijski biolog T.Fitch predstavio je jednu od nekoliko mogućih teorija: «Ono što se prvo pojavilo bila je sposobnost izgovora vrlo složenih i kompliciranih vokalizacija koje nisu imale smisao. Drugi proces bio je povezivanje glazbene strukture sa značenjem. To je ono što se može nazvati: glazba kao proto-jezična hipoteza.»²⁸

²⁷ Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>, str.1.-2.

²⁸ *Glazba i jezik – srodan oblik komunikacije*, DW, 2006., URL: <http://www.dw.com/hr/glazba-i-jezik-srodan-oblik-komunikacije/a-2282596>

Glazba sadrži elemente jezika i obratno, a svaki jezik ima intonaciju i ritam. Istraživanjima je utvrđeno da na skladatelje različitih govornih područja bitno utječe njihov materinski jezik – skladaju na način na koji govore. Razlike u vokalima i (ne)naglašenim slogovima pojedinih jezika ujedno se odražavaju i u glazbi.²⁹

«Paralele između glazbe i jezika ne odnose se samo na produblјivanje ritma dugih i kratkih jedinica.»³⁰ Istraživanja pokazuju da se u glazbi odražavaju i razlike u intonaciji između jezika različitih govornih područja. Primjerice, varijacije u visini glasa od sloga do sloga u engleskom su jeziku jače izražene nego u francuskom, što se ujedno odražava i u glazbi.

Riječi prenose značenje, pa tako i glazba. Također, utvrđeno je da je glazbeno obrazovanoj djeci mnogo lakše utvrditi povrede sintaktičkih pravila – kako u jeziku, tako i u glazbi.³¹

4.2. Glazba kao sredstvo manipulacije u komunikaciji

Danas se glazba može koristiti kao sredstvo kojim je moguće manipulirati raspoloženjem, izazvati uzbuđenje i razne osjećaje te stvoriti okruženje koje može utjecati na način na koji drugi ljudi osjećaju i ponašaju se. Glazbom je moguće potpomagati opuštanje, svladati snažne osjećaje, stimulirati koncentraciju i sl.³²

Svjetska istraživanja u komunikologiji prepoznaju pojam nesvjesnih, odnosno subliminalnih poruka³³. Subliminalnim oglašavanjem naziva se tehnika koja se koristi metodom izlaganja potrošača glazbi i zvučnim efektima, slikama proizvoda i drugim marketinškim podražajima. Istraživanja pokazuju da dolazi do promjena u osjećajima, ponašanju, vjerovanjima i nagonima. Učinci subliminalnih podražaja koji su potaknuti glazbenih efektima su potvrđeni

²⁹ Ibid

³⁰ Ibid

³¹ Ibid

³² Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>, str.11.

³³ Subliminalna percepcija predstavlja zamisao da je moguće utjecati na ljudske misli, osjećaje i ponašanje kroz razne podražaje bez svjesnog znanja osobe na koju se utječe.

na velikom broju mjerljivih ponašanja, «od kratkih semantičkih učinaka do ozbiljnih učinaka na emocionalni život pojedinca i donošenje odluka.»³⁴

Subliminalne poruke mogu biti skrivene u relativno jednostavnim verbalnim ili glazbenim iluzijama. Brojne studije dokazale su kako tempo u glazbi i ritam u srazu sa glazbenim ukusom potrošača izravno djeluju kao utjecaj na izbor glazbe kod potrošača, a uz određeni stil glazbe i primjerice na dulji boravak potrošača u supermarketima.³⁵ Glazba može dvojako utjecati na ocjenu kvalitete i izbor proizvoda: može stvoriti sklonost i sviđanje kod kupca u odnosu na proizvod i glazbu i obratno, osjećaj koji se pobudio kod potrošača slušajući određenu glazbu može ga trajno vezati uz taj proizvod.³⁶

4.3. Glazba kao terapija

Psihoterapijom se naziva postupak u kojemu terapeut pomoću odgovarajućih tehnika pomaže u aktiviranju unutarnjih snaga u pojedincu kako bi se ponovno uspostavila psihička ravnoteža i unaprijedila kvaliteta života. Danas postoji tristotinjak terapijskih pristupa, a najučestalije se primjenjuje njih pedesetak. U posljednje vrijeme sve se češće primjenjuje muzikoterapija, koja koristi zvuk kao sredstvo za uspostavljanje komunikacije s klijentima. Muzikoterapija se može definirati kao «sistematičan proces u kojem se glazba koristi kao sredstvo za razvijanje socio-emocionalnog odnosa s klijentom s ciljem njegovom daljnjeg osnaživanja, uspostave ravnoteže i kvalitetnijeg odnosa s vanjskim svijetom.»³⁷ Pomoću glazbe osoba istražuje svoj problem, a terapeut ga prati i podržava u preuzimanju kompetentnije uloge. Tehnike muzikoterapije promjenjive su kod svih ljudi, bez obzira na dob, spol, zdravstveno stanje, a koje će se koristiti ovisi o cilju i fazi terapije.³⁸ Glazbena je terapija efikasan način liječenja osoba s psihosocijalnim, afektivnim, kognitivnim i komunikacijskim problemima.³⁹ Terapija

³⁴ Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>, str.11.

³⁵ Ibid, str.12.

³⁶ Ibid, str.13.

³⁷ Bednar, V.: *Muzikoterapija-tamo gdje prestaje snaga riječi, svoje mjesto zauzima glazba*, DPI, URL: <http://dpi.hr/hr-tekstovi/muzikoterapija-tamo-gdje-prestaje-snaga-rijeci-svoje-mjesto-zauzima-glazba/>

³⁸ Ibid

³⁹ Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>, str.3.

glazbom u svrhu liječenja djeluje psihološki, ali se koristi za smanjenje boli. Glazbena terapija ima snagu razvoja potencijala koordinacije pokreta i omogućuje početak komunikacije.⁴⁰ Isto tako, glazbenom se terapijom stvara zajednička vremenska dinamika «koja nudi osnovu za spontano izražavanje, omogućuje ponavljanje unutar glazbene forme, a time i sažima pozornost i nudi mogućnost za ispravke.»⁴¹

4.3.1. Muzikoterapija za djecu

Muzikoterapijom se djecu ne uči o glazbi već se preko glazbe pokušava ostvariti određena komunikacija da bi se uočile kakve su poteškoće djeteta te kako bi se ojačalo njegovo fizičko, mentalno, društveno i emocionalno zdravlje. Problem može biti tjelesno oštećenje, ali i poteškoće u učenju, problemi s izražavanjem emocija, poteškoće u komunikaciji i sl.⁴² Muzikoterapija kod djece odnosi se na:⁴³

- Muzikoterapiju kod djece s teškoćama
- Poticanje na učenje
- Poticanje samostalnosti
- Pozitivan utjecaj na memorijske sposobnosti
- Ublažavanje govornih nedostatak i problema dišnih puteva
- Muzikoterapiju u funkciji prevencije kod djece bez teškoća
- Poticanje kreativnog izražavanja djece koja imaju probleme s komunikacijom
- Razvijanje svijesti o sebi, drugim i životnom okruženju
- Poboljšavanje motoričke usklađenosti
- Produljenje koncentracije
- Utjecaj na glazbeni ukus

⁴⁰ Aldridge, D.: *Music Therapy and Neurological Rehabilitation-Performing Health*, Jessica Kingsley Publishers, 2005., str.36.

⁴¹ Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>, str.6.

⁴² Svalina, V.: *Glazboterapija i djeca s posebnim potrebama*, Učiteljski fakultet u Osijeku, Osijek, URL: https://bib.irb.hr/datoteka/445166.Svalina_Vesna_-_GLAZBOTERAPIJA_I_DJECA_S_POSEBNIM_POTREBAMA.pdf, str.2.

⁴³ Breitenfeld, D., Majsec Vrbanić, V.: *Kako pomoći djeci glazbom?- Paedomusictherapia*, Ruke, Zagreb, 2008.

U okviru muzikoterapije dijete može reproducirati, stvarati, improvizirati ili slušati glazbu, a navedene se aktivnosti mogu provoditi grupno ili individualno.⁴⁴ Osnovne tehnike muzikoterapije su:⁴⁵

- Improvizacijska tehnika (ritmička glazbala, Orffov instrumentarij)
- Pjevanje (bez obzira na sposobnosti; razgovor o tekstu pjesmu)
- Vođenja imaginacija (izazivanje vizija i osjećaja određenom glazbom)
- Terapija plesom
- Aktivno slušanje glazbe

Glazba koja se primjenjuje u muzikoterapiji uvijek mora biti prilagođena i odabrana na odgovarajući način te je potrebno pažljivo pratiti odgovor djeteta na glazbeni poticaj da bi se postigao najbolji učinak. «Plan rehabilitacije i muzikoterapije treba zajednički oblikovati kako ne bi došlo do preklapanja, već međusobnog nadopunjavanja, a osim toga je vrlo bitan i individualiziran i multidisciplinarni pristup kako bi se postigao uspjeh.»⁴⁶

Temeljna načela glazbene terapije koji predstavljaju temelje individualne, ali i grupne glazbene terapije su:⁴⁷

- Načelo slušanja
- Načelo promatranja
- Načelo upijajućeg uma
- Načelo kretanja
- Načelo elemenata glazbe
- Načelo postupnosti
- Načelo četiri stupnja
- Načelo glazbeno-scenskog izraza

U grupnu je terapiju, kad je god to moguće, potrebno uključivati i djecu bez teškoća u razvoju zbog načela upijajućeg uma. Na taj će način djeca bez teškoća, u ranoj dobi, prihvatiti djecu s teškoćama.⁴⁸

⁴⁴ Svalina, V.: *Glazboterapija i djeca s posebnim potrebama*, Učiteljski fakultet u Osijeku, Osijek, URL: https://bib.irb.hr/datoteka/445166.Svalina_Vesna_-_GLAZBOTERAPIJA_I_DJECA_S_POSEBNIM_POTREBAMA.pdf, str.2.

⁴⁵ Belošević, M.: *Muzikoterapija za djecu*, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2016., str.23.-24.

⁴⁶ Ibid, str.25.

⁴⁷ Breitenfeld, D., Majsec Vrbanić, V.: *Kako pomoći djeci glazbom? - Paedomusictherapia*, Ruke, Zagreb, 2008.

4.4. Utjecaj glazbe kao sredstva komunikacije na razvoj djece rane i predškolske dobi

Glazba je značajna za razvoj svakog djeteta. «Ona pozitivno utječe na djetetove fizičke i umne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito.»⁴⁹ Glazbeni je razvoj djeteta dio njegova općeg razvoja, a rana i predškolska dob je optimalno vrijeme za razvoj djetetovih glazbenih sposobnosti. Glazbenim sposobnostima nazivaju se «nasliedene biološke mogućnosti prepoznavanja i reprodukcije zvuka i zvukovnih kombinacija.»⁵⁰ Sva se djeca rađaju s nekim glazbenim sklonostima, koje se u povoljnim prilikama prve godine života mogu razviti u elementarne sposobnosti. Razvoju dječjih sposobnosti doprinosi sredina u kojoj dijete odrasta, a posebice njegova vlastita aktivnost.⁵¹

Čim se dijete rodi neophodno je što više glazbenih poticaja kroz slušanje uspavanki, pjevanje jednostavnih pjesmica, brojalica, kao i igranje raznih pokretnih igara s pjevanjem.

Već u predškolskoj dobi, odabirom pravilnih aktivnosti i sadržaja, glazba postaje pokretač svih sposobnosti djece – kognitivnih, motoričkih, afektivnih i kreativnih. Ona utječe na razvoj djeteta u cijelosti: na njegovu inteligenciju, sposobnost čitanja, kreativne sposobnosti, ali i na socijalnu vještinu interakcije.

Ona djeca koja vježbaju motoričko-glazbene zadatke vještija su u odnosima sa svojim vršnjacima, ali i odraslima. Također, ukoliko se djecu u predškolskom periodu potiče u glazbenim aktivnostima, ona brže i s većom točnošću svladavaju probleme u igrama. Od važnosti je da se svi susreti djeteta s glazbom ostvaruju upravo putem igre jer se na taj način dijete razvija, uči te bogati svoja prva iskustva.⁵²

⁴⁸ Breitenfeld, D., Majsec Vrbanić, V.: *Kako pomoći djeci glazbom?-Paedomusictherapia*, Ruke, Zagreb, 2008.

⁴⁹ Belajec, S.: *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*, Roditelji.hr., 2014., URL:

<http://www.roditelji.hr/obitelji/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>

⁵⁰ Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M.: *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*, Golden Marketing, Zagreb, 2004., str.57.

⁵¹ Manesteriotti, V.: *Prvi susret djeteta s muzikom*, Školska knjiga, Zagreb, 1981., str.4.

⁵² Leithwood, K.A., Fowler, W.: «Complex Motor Learning in Four-Year-Olds», *Child Development*, vol.42.no.3., 1971., str.781.-792.

Glazbene aktivnosti pomažu povučenoj djeci koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakata da se lakše izraze, da kroz pjesmu i igru sudjeluju u aktivnosti te razviju osjećaj kolektivnog duha. Socijalne vještine potiču glazbom na način da djeca lakše razumiju sebe i druge, potiče se razvoj empatičnosti, lakše izražavanje unutrašnje emocije te se razvija samopouzdanje.

Utjecaj glazbe u ranom djetinjstvu ogleda se kroz intelektualni razvoj djeteta. Naime, glazba potiče razvoj govora kao dijela intelektualnog razvoja djeteta, dijete se igra riječima na prirodan i melodičan način te mu pomaže da razvije složenost govora. Tekstovi pjesama bogate djetetov vokabular i utječu na širenje njegove spoznaje o njemu samome, ali i okruženju u kojemu živi. «Usvojen tekst i melodija potiču razvoj pamćenja, pozornosti, mišljenja i drugih intelektualnih procesa.»⁵³

Poticanje glazbenog razvoja u smislu poticanja cjelovitog razvoja djeteta je zadatak svakog kvalitetnog kurikulumu ranog i predškolskog odgoja. Može se reći da je glazba bitna sastavnica odgojnih utjecaja u kontekstu poticanja cjelovitog razvoja djeteta. Radi se o poticanju glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja putem različitih odgojnih situacija.

Glazba je djeci najmlađe dobi, od svih umjetnosti, najdostupnija već od rođenja. «Živahan i dinamičan glazbeni govor privlači pažnju i već kod prvog susreta izaziva radost.»⁵⁴ Glazbeni poticaji s dobro odabranom glazbom u djetetu razvijaju potrebu i želju za slušanjem, te pridonose pozitivnoj, ugodnoj, mirnoj i toploj atmosferi, pa stoga glazba mora biti neizostavan dio djetetova života u vrtiću. Okruženje djeteta mora biti ispunjeno nježnim i ugodnim zvukovima koji u djetetu stvaraju i podržavaju mirno raspoloženje. Na taj se način potiče razvoj dječjih sposobnosti i potiče se zanimanje za zvukove iz okoline djeteta. Pokazujući interesa za glazbu, dijete će i samo aktivno sudjelovati u bogaćenju svoje okoline zvukovima, pjevanjem i glazbenim igrama, što će ujedno utjecati na njegovo zadovoljstvo, spontanost i radost. Odgojitelj u vrtiću dužan je stvarati uvjete za postupno razvijanje glazbenih sposobnosti poput slobodnog glazbenog izražavanja, zamišljanja, bogaćenja spoznajnog i emocionalnog svijeta te razvoja interesa za glazbu i slušanje zvukova.⁵⁵

⁵³ *Glazbeni razvoj*, Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>

⁵⁴ Manesteriotti, V.: *Prvi susret djeteta s muzikom*, Školska knjiga, Zagreb, 1981., str.1.

⁵⁵ *Glazbeni razvoj*, Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>

Temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti kod djece u ranom i predškolskom odgoju su:⁵⁶

- Pjevanje – svojom ljepotom i skladnom melodijom pjesma kod djece budi radost i optimizam, razvija dječje estetske osjećaje, a pažljivim odabirom razvija se dječji glazbeni ukus
- Sinteza glazbe i kretnje – pokazatelj prihvaćanja glazbe kod djeteta najčešće je pokret koji predstavlja odraz glazbenog osjećaja: ritmičkog i estetskog te razvija kulturu pokreta u komunikaciji djeteta
- Slušanje glazbe – ponavljanje slušanja glazbenog djela je uvijek zanimljivo ukoliko se provodi kroz igru (igre osluškivanja, otkrivanja, prepoznavanja i stvaranje novih zvukova izradom jednostavnih udaraljki, zvečki i sl.), pokretom ili plesom, kroz priče, scensku igru, lutkama ili likovnim izražavanjem
- Sviranje – izrazito važno u poticanju muzikalnosti i psihomotorike u ranom i predškolskom odgoju; u sviranje se može uključiti svako dijete, bez obzira na njegovu razinu muzikalnosti; neposredan kontakt s glazbalima otvara mogućnost djetetu da svira u skladu sa svojim glazbenim sposobnostima, maštom i težnjama

Cilj je «kroz pjevanje, ples, sviranje, slušanje glazbe i različite oblike izražavanja razvijati svestranu kreativnost i individualnost djeteta te doprinositi cjelovitom razvoju djeteta rane i predškolske dobi.»⁵⁷ Ukoliko je dijete uključeno u glazbene aktivnosti, tada će unaprijediti sljedeće funkcije:⁵⁸

- Vještine (verbalne i neverbalne)
- Vizualnu i auditivnu percepciju
- Slušnu diskriminaciju
- Kognitivne procese: pamćenje, mišljenje, opažanje i djelovanje
- Motoričke vještine: grubu i finu motoriku
- Kreativnost i apstraktno mišljenje

Prema brojnim istraživanjima, djeca koja se glazbeno obrazuju postižu bolje rezultate na pojedinim testovima od djece koja nisu glazbeno obrazovana. Glazbena naobrazba znatno

⁵⁶ *Glazbeni razvoj*, Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Belajec, S.: *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*, Roditelji.hr., 2014., URL: <http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>

poboljšava rad živčanog sustava i potiče sposobnost učenja⁵⁹, a «djeca koja čitaju note i redovito vježbaju sviranje nekog instrumenta, mogu pokazati znatno bolju specijalnu percepciju, verbalne i matematičke vještine te kreativnost.»⁶⁰ Glazba u kombinaciji s teorijom glazbe i vježbanjem nekog instrumenta je važan čimbenik razvoja i unapređenja djetetova samopoštovanja, a nastupi pred publikom uče ga svladavanju stresa i pobjeđivanju treme.

4.5. Komunikacija s djetetom u trudnoći

Ranije smo utvrdili da je glazba najsvestraniji i najučinkovitiji medij razvoja djeteta. Stoga je bitno da se kod djeteta potiče osjećaj za glazbu već u majčinoj utrobi.⁶¹ «Komunikacija s djetetom u embrionalnoj fazi je važna za njegov razvoj, sigurnost i lakše povezivanje s majkom.»⁶²

Majke s nerođenom djecom mogu komunicirati upravo pjesmom. Pjesme koje majke pjevaju u trudnoći, pokazuju istraživanja, najbrže će umiriti i uspavati djecu. U brojnim afričkim zemljama žene plešu i pjevaju tijekom trudnoće jer po generacijama predaka znaju da će tim pjesmama uskoro uspavljivati djecu.⁶³

Dr. Michel Odent je među prvima proučavao pjevanje u trudnoći te je došao do zaključka da žene koje pjevaju nerođenom djetetu imaju znatno lakši porođaj.

Istraživanja pokazuju da je odmah nakon porođaja primjetno viša razina svijesti djece kojoj je majka pjevala tijekom trudnoće, te se lakše povezuju s majkom. Ono što je posebno neobično je to da se ta djeca mnogo brže počinju svjesno smijati od djece kojoj se nije pjevalo. Naime, prenatalna stimulacije putem komunikacije nužna je za rast i adekvatan razvoj prenatalnog

⁵⁹ *Prednosti glazbene edukacije*, Glazbena škola Bonar, URL: <http://www.bonar.hr/jeste-li-znali/>

⁶⁰ Belajec, S.: *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*, Roditelji.hr., 2014., URL:

<http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>

⁶¹ *Glazbeni razvoj*, Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>

⁶² Holcer, J.: *Komunikacija s djetetom u trudnoći*, Sensaklub.hr, 2013., URL:

<http://www.sensaklub.hr/clanci/emocije/komunikacija-s-djetetom-u-trudnoci>, str.1.

⁶³ *Ibid*, str.2.

mozga. Zvuk, ritam i ostali oblici stimulacije djeteta u trbuhu oblikuju mozak. Stanice mozga fetusa se povećavaju ukoliko se dijete stimulira.⁶⁴

⁶⁴ Holcer, J.: *Komunikacija s djetetom u trudnoći*, Sensaklub.hr, 2013., URL: <http://www.sensaklub.hr/clanci/emocije/komunikacija-s-djetetom-u-trudnoci>, str.2.

5. ZAKLJUČAK

Glazba je oduvijek prisutna u životu ljudi, od samih početaka civilizacije pa sve do danas. Osim što služi kao sredstvo zabave i opuštanja, ili kao svojevrsna terapija, glazba je i izvrsno sredstvo komunikacije te put kojim određena poruka stiže od pošiljatelja, odnosno glazbenog stvaratelja, do slušatelja ili publike općenito. Da glazba ima snagu i moć svjedoči njen utjecaj na individualan razvoj pojedinca, njegovo ponašanje, odrastanje, ali služi i kao sredstvo svakodnevnog opuštanja, svladavanja snažnih osjećaja, stimuliranja koncentracije.

S obzirom da se pomoću glazbe izražava široki raspon ljudskih osjećaja, glazba se može shvatiti kao način komunikacije. Može se koristiti kao sredstvo kojim je moguće manipulirati svojim raspoloženjem, izazvati uzbuđenje i razne osjećaje te stvoriti okružje koje može utjecati na način na koji drugi ljudi osjećaju i ponašaju se. Svjetska istraživanja u komunikologiji prepoznaju pojam nesvjesnih (subliminalnih) poruka, gdje se potrošača izlaže glazbi i zvučnim efektima. Učinci subliminalnih podražaja koji su potaknuti glazbenim efektima potvrđuju kratke semantičke učinke, ali i ozbiljne učinke na emocionalni život pojedinca i donošenje odluka. O učinkovitosti subliminalnih poruka svjedoče brojne studije koje su dokazale kako glazba može izravno utjecati na potrošača primjerice da djeluje na njegov dulji boravak u supermarketu. Glazbom se može stvoriti sklonost i sviđanje kod kupca u odnosu na proizvod i glazbu i obratno, a osjećaj koji se pobudio kod potrošača slušajući određenu glazbu može ga trajno vezati uz proizvod.

Učinak i snaga glazbe ogleda se i u činjenici da se koristi kao terapija pomoću koje terapeut primjenom odgovarajućih tehnika pomaže u aktiviranju unutarnjih snaga u pojedincu kako bi se ponovno uspostavila psihička ravnoteža i unaprijedila kvaliteta života. U tom smislu, muzikoterapija se koristi kao sredstvo za uspostavljanje komunikacije s klijentima, te služi kao efikasan način liječenja osoba s psihosocijalnim, kognitivnim, afektivnim i komunikacijskim problemima. Muzikoterapija se primjenjuje i kod djece s kojima se pokušava ostvariti određena komunikacija kako bi se uočile kakve su poteškoće djeteta te kako bi se ojačalo njegovo fizičko, mentalno, društveno i emocionalno zdravlje, odnosno kako bi se riješili problemi tjelesnog oštećenja, svladale poteškoće u učenju, problemi s izražavanjem emocija, poteškoće u komunikaciji.

Glazba je značajna za razvoj svakog djeteta. Pozitivno utječe na njegove fizičke i umne sposobnosti te omogućuje razvoj estetskog odnosa prema glazbi i umjetnosti općenito. Bitno je da se kod djeteta potiče osjećaj za glazbu već u embrionalnoj fazi jer kroz glazbu majke s djecom mogu komunicirati upravo pjesmom, a istraživanja pokazuju da majke koje pjevaju u trudnoći, tim će melodijama najbrže umiriti i uspavati djecu. Glazbeni razvoj djeteta dio je njegova općeg razvoja, a rana i predškolska dob je optimalno vrijeme za razvoj djetetovih glazbenih sposobnosti. Već u predškolskoj dobi glazba postaje pokretač svih sposobnosti djece: kognitivnih, motoričkih, afektivnih i kreativnih. Ona utječe na razvoj djeteta kroz njegovu inteligenciju, kreativne sposobnosti, sposobnost čitanja, ali i na socijalnu vještinu interakcije. Glazbene aktivnosti uvelike pomažu povučenoj djeci koja imaju poteškoća u ostvarivanju socijalnih kontakata da se lakše izraze, te da kroz pjesmu i igru u aktivnosti razviju osjećaj kolektivnog duha. Glazbom djeca razvijaju empatičnost, potiče se lakše izražavanje unutrašnje emocije i razumijevanju sebe i drugih te se razvija samopouzdanje. Tekstovi pjesama obogaćuju njegov vokabular i utječu na širenje njegove spoznaje o njemu samome, ali i okruženju u kojemu živi. Poticanje glazbenog razvoja u smislu poticanja cjelovitog razvoja djeteta je zadatak svakog kvalitetnog kurikulumu ranog i predškolskog odgoja. Može se reći da je glazba bitna sastavnica odgojnih utjecaja u kontekstu poticanja cjelovitog razvoja djeteta. Radi se o poticanju glazbenog doživljavanja, izražavanja i stvaranja putem različitih odgojnih situacija. Temeljna područja poticanja rane glazbene osjetljivosti kod djece u ranom i predškolskom odgoju su: pjevanje, sinteza glazbe i kretnje, slušanje glazbe i sviranje. Cilj je da kroz pjevanje, ples, sviranje, slušanje glazbe i različite oblike izražavanja razvijati svestranu kreativnost i individualnost djeteta te doprinosti cjelovitom razvoju djeteta rane i predškolske dobi. Brojna istraživanja dokazuju da djeca koje se glazbeno obrazuju postižu bolje rezultate na pojedinim testovima od djece koja nisu glazbeno obrazovana. Naime, glazbena naobrazba znatno poboljšava rad živčanog sustava i potiče sposobnost učenja.

Iz svega navedenog, vidljivo je kako je glazba neizostavan čimbenik u razvoju svakog pojedinca, od embrionalne faze, preko ranog djetinjstva, pa nadalje kroz cijeli život. Glazba, kao sredstvo komunikacije, pomaže pojedincu u njegovom osobnom razvoju, mentalnom i fizičkom zdravlju, te služi kao terapijsko sredstvo. Važnost glazbe sve se više uviđa i sve su učestalija istraživanja njezina djelovanja.

LITERATURA

1. Aldridge, D.: *Music Therapy and Neurological Rehabilitation-Performing Health*, Jessica Kingsley Publishers, 2005.
2. Boban, V.: *Počela govorne komunikacije*, Dan, Zagreb, 2003.
3. Bednar, V.: *Muzikoterapija-tamo gdje prestaje snaga riječi, svoje mjesto zauzima glazba*, DPI, URL: <http://dpi.hr/hr-tekstovi/muzikoterapija-tamo-gdje-prestaje-snaga-riječi-svoje-mjesto-zauzima-glazba/>
4. Belajec, S.: *Utjecaj glazbe na dječji razvoj*, Roditelji.hr., 2014., URL: <http://www.roditelji.hr/obitelj/zdravlje/utjecaj-glazbe-na-djecji-razvoj/>
5. Belošević, M.: *Muzikoterapija za djecu*, Učiteljski fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2016.
6. Breitenfeld, D., Majsec Vrbanić, V.: *Kako pomoći djeci glazbom - Paedomusictherapia*, Ruke, Zagreb, 2008.
7. Brđanović, D.: «Glazba u 21. stoljeću-između dokolice i kiča», *Nova prisutnost*, vol.11.no.1., 2013.
8. Dillman-Carpentier, F., Potter, R.F.: «Effects of music on physiological arousal: explorations into tempo and genre», *Media Psychology* 10, 2012., str. 339.-363.
9. *Glazba i jezik – srodan oblik komunikacije*, DW, 2006., URL: <http://www.dw.com/hr/glazba-i-jezik-srodan-oblik-komunikacije/a-2282596>
10. *Glazbeni razvoj*, Dječji vrtić Bjelovar, URL: <http://www.vrtic-bjelovar.hr/our-events/glazbeni-razvoj-djeteta/>
11. Holcer, J.: *Komunikacija s djetetom u trudnoći*, Sensaklub.hr, 2013., URL: <http://www.sensaklub.hr/clanci/emocije/komunikacija-s-djetetom-u-trudnici>,
12. Kovačić, A.: *Utjecaj glazbe na čovjeka*, Blog.dnevnik.hr., 2007., URL: <http://blog.dnevnik.hr/print/id/1623411438/utjecaj-glazbe-na-covjeka.html>
13. Kovačević, D., Baniček, I.: *Muzikoterapija i njena učinkovitost kao sredstva komunikacije u rehabilitaciji neuroloških bolesti*, 2014., URL: <https://tvpodravina.files.wordpress.com/2014/09/glazbena-terapija-i-komunikacija1.pdf>
14. Lamza-Maronić, M.: *Poslovno komuniciranje*, Studio HS Internet d.o.o., EFOS, Osijek, 2008.

15. Lamza-Maronić, M., Glavaš, J.: *Poslovno komuniciranje*, Studio HS internet d.o.o., EFOS, Osijek, 2008.
16. Leithwood, K.A., Fowler, W.: «Complex Motor Learning in Four-Year-Olds», *Child Development*, vol.42.no.3., 1971., str.781.-792.
17. Manesteriotti, V.: *Prvi susret djeteta s muzikom*, Školska knjiga, Zagreb, 1981.
18. Moć glazbe, HDSZAMP, URL:
http://www.zamp.hr/uploads/documents/korisnici/ZAMP_brosura_Moc_glazbe.pdf
19. Pelc, M.: *Pismo, knjiga, slika: uvod u povijest informacijske kulture*, Golden marketing, Zagreb, 2002.
20. *Prednosti glazbene edukacije*, Glazbena škola Bonar, URL: <http://www.bonar.hr/jesteli-znali/>
21. Reardon, K.K.: *Interpersonalna komunikacija: gdje se misli susreću*, Alinea, Zagreb, 1998.
22. Samovar, L.A., Porter, R.E., McDaniel, E.R.: *Komunikacija između kultura*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2013.
23. *Snaga glazbe*, HDSZAMP, URL:
http://www.zamp.hr/static/brosure/moc_glazbe/files/assets/downloads/page0007.pdf
24. Starc, B., Čudina-Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M.: *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*, Golden Marketing, Zagreb, 2004.
25. Svalina, V.: *Glazboterapija i djeca s posebnim potrebama*, Učiteljski fakultet u Osijeku, Osijek, URL: https://bib.irb.hr/datoteka/445166.Svalina_Vesna_-_GLAZBOTERAPIJA_I_DJECA_S_POSEBNIM_POTREBAMA.pdf
26. Svetličić, L.: *Utjecaj glazbe na prostorno zaključivanje*, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 2004.
27. Tomić, Z.: *Vrste komunikacije*, Komunikacija i javnost, 2008., URL:
<https://fmk05308.wordpress.com/2008/11/28/vrste-komunikacije/>
28. Tubak, S.: *Glazba ima moć*, Pastoral mladih Zagrebačke nadbiskupije, 2012., URL:
<http://www.pastoralmladih.hr/Fokus/Nase-teme/Glazba-ima-moc.aspx>
29. *Utjecaj glazbe na razvoj, emocije i socijalne vještine kod djece*, Klinfo, 2012., URL:
<http://klinfo.rtl.hr/djeca-2/skolarci/utjecaj-glazbe-na-razvoj-emocije-i-socijalne-vjestine-kod-djece/>

POPIS PRILOGA

Tablica 1. Načela komunikacije

str.8.

